

ANNAM LỊCH SỬ

HÃY NÊN HÚT THUỐC LÁ JOB

mau chóng, không thể lường. Người Nhật, người Tàu mới học theo lối học Âu tây, mà ngày nay nào là cách trí, nào là cơ khí gì họ cũng tự chế tạo lấy được. Người miab chịu cái ảnh hưởng Âu hóa không muốn hơn người Nhật người Tàu, mà thử hỏi trong đám Âu-học ta, đã có ai đem học thuật mới mà thi ra thực dụng để giúp ích cho bà con chưa? Viết thuê, nói chuyện, công nghiệp đến đây là cùng; xe điện nhà lầu, bệ vọng đến chung là đủ. Miệng ăn thực này thế này, y phục mới mới kia, thì đã lên mặt thượng lưu rồi. Tri dục như thế, không lo tìm ngộ, dặng mớ đàng chân chính cho cái kho tri thức của người mình ngày một thêm vào chút gì, thì có chằm chằm đọc, cũng không tránh khỏi cái tiếng « người to trí nhỏ ».

Đức dục và trí dục, cần cho người mình như vậy thì bà con đã biết xu hướng về đường thế dục, lẽ nào không nghĩ đến hai cái nền cốt yếu kia hay sao?

Ở xã hội ta ngày nay, trường dục và trí dục, khắp cả trong xứ, mỗi kỳ nhóm họp thì công chúng tựa có hằng ngàn, mà nói đến thư viện học đường, ai nghe cũng như buồn ngủ; xe đạp bộ hành, hoàn thành chung cả các phái, mà nói đến khoa học triết lý không đem vào tài. Xu hướng thiên về một đường xu xác mà quên hẳn bên đường tinh thần như thế, đều khuyết điểm kỹ không phải là nhỏ, lẽ đâu không lo cách bồi bổ thể nào cho cái tinh thần kia cũng cùng với cái khu xác nộm phát triển luôn. Tưởng không nên chuyển một chuyện « xe đạp », « đi chửa » mà phó lên những tên « mao hiem, hợp quần, yếu nói cứu nước »; cho như thế là làm trọn phận sự một người quốc dân vậy.

Thuốc đảg đỡ tật, lời ngày trải tại mà lợi cho việc làm, xin đọc giá lượng cho.

Một người trong đám thế tháo

HOTEL ANNAM DALAT ??

là thiên-đán, ai đau bệnh chi, tới Dalat nghỉ mát mẽ, ăn ngũ ngon, bình chi cũng lành cả. Xin viết thư hỏi trước. Ở đường bình không lành, không lấy tiền. Cao 1500 thước, tài chi không mát mẽ, khi hậu đầu bi.

NGUYỄN-HỮU-SỞ

CÁN NGƯỜI LÀM

Ông Nguyễn-hữu-Sở ở Ninh-chữ cần dùng có-lý (coilles) làm công sở Phanrang « Annam ». Hãy tới đó hỏi làm.

Nguyễn-hữu-Sở

Kính chúc các quý khách mua thuốc lào

HIỆU THAI-LAI

Năm cũ đã qua, ngày Xuân vừa tới, bản hiệu xin có mấy lời thay một kính chúc các bạn mua hàng trong xứ Trung-Nam, Bắc kỳ đều được toan gia « Khang-Vượng ».

Chỗ nhậu kính chúc

Nguyễn-trung-Khac

DI RECTEUR de la Maison Thai-Lai

111 Rue de Cebu N° 111 (Tonkin) à NAM DINH

VIỆC TRONG NƯỚC

TRUNG-KỲ

HUE

« Một vụ án mạn gớm ghê »

Vụ này số báo 361 đã có đăng, nay biết thêm như sau này :

Người cha đưa con khôn nạn kỹ là một người Bắc kỳ, làm cai lính khổ độ tên là cai Lợi, ở tại đồn Mang cá, phía ngoài thành, thuộc về đội binh Pháp Nam (bataillon mixte). Cai Lợi năm nay 37 tuổi, có vợ từ lúc 17 tuổi. Theo lối y khai với quan trên thì vợ chồng đã sinh đẻ 8 lần mà lần nào con cũng đến gần độ tốt thì chết. Lần này người vợ đẻ một đứa con gái, chừng mới được vài tháng thì bị bừa mồng một ít cũng chết. Cai Lợi vì lòng mê tín cho là giống yêu quái (?) nên muốn « trừ cũng » (?) bèn đem đứa bé xuống bực sông nói rằng để chôn, nhưng có đem một con dao lnhtheo vừa xuống đến bến thì rút giao, kẻ đưa nhủ vào đá mà băm..... rồi thả sông.

Hiện nay cai Lợi vẫn đương tại ngũ. Sở Cấm và phủ Thừa sau khi lấy cung xong thì đã đưa việc này xuống huyện Hương trả xét xử.

Coi trên thì thấy điều của phải xét trong vụ này là phải khám nghiệm coi đứa bé bị chặt trước hay sau, khi chết. Đó là công việc của quan thầy thuốc. Không biết quan huyện Hương trả có kiếm được công việc ấy không?

Ph S.

Kẻ trộm thuốc mê

Trong đêm thứ sáu 27 Février, kẻ trộm vào nhà tên Quê, bán cơm ở gần cửa Đông ba, bỏ thuốc mê, lấy sạch sành sanh. Mãi đến sáng mà cả nhà cũng còn mê, bà mẹ anh ta ở trong thành ra mới biết.

Giữa chốn thành thị, cảnh sát canh phòng luôn ngày luôn đêm mà kẻ trộm cũng hoành hành đến thế, lạ nhỉ!

NGHỀ AN

Nỗi oan của lương dân

Kỳ tháng Octobre 1930 vừa qua, ở huyện Nghi lộc có các cuộc biểu tình rầm rộ, cho nên quan quân về đóng tại nhà Thương chánh Thượng xã. Lân Võ văn Chương, đội Thương chánh, n ăn nhíp kỹ mượn thể dọa nạt đập đánh người trong hội để lấy tiền. Dân có 5 là đơn kiện, tang chứng phân minh, nhờ hai ông dân biểu đệ lên tòa Công sứ Vinh.

Đã bốn tháng trời rồi mà chỉ đòi hỏi qua loa, chưa thấy xử đoán thế nào, hôm nay tên Võ văn Chương lại được thăng thăng ra nhà Thương chánh Hải phòng.

Thế là anh ta vì đơn kiện mà được thăng !!

Một người dân Nghi lộc

QUẢNG BÌNH

Có thành sự thực không?

Cách bốn năm tháng đây ở tỉnh Quảng Bình, đầu đầu cũng trọn chuyện lập y tế trong tỉnh (Infirmierie cantonale), trật quan trên sự về làng khai báo, quan Docteur với quan tỉnh thương nghị với nhau về việc đó luôn luôn, các cậu học sinh xin làm và nhân dân tổ

lòng hoan nghênh. Đề đầu việc lập y tế đó khi trước nó nóng sốt bao nhiêu thì nay lại lãnh đạm bấy nhiêu! Mấy tháng nay nghe vắng tin.

Đó là một việc. Nay lại thấy số Lục lộ đi nhảm đường do nước đổ thì hành việc dần dần nhập điều sửa. Không biết rồi việc này tiến hành không hay là cũng người dần như việc y tế. Ta cũng hoài nghi lắm. X. X.

Thầy giáo làm gì thế?

Chuyện này xảy ra, ai cũng lấy làm lạ, nhất là các anh em trong giáo giới, vì câu : « con sâu làm rầu nồi canh » mà lấy làm hồ hởi vô cùng. Thầy giáo tên là Th. dạy trường Lý-hào, quán làng Cổ hửu (huyện Lệ thủy) có tính tham lam, hay nghề đờ bác. Tháng vừa qua, vợ thầy mua đường về bán ở quê làng (X hửu). Bán xong, lại cất thổ sản ở huyện Lệ thủy ra bán ở Lệ hòa. Khi về tàu, chị ta có gặp một người con gái, xách một cái gói (trong ấy có áo quần và đồ nữ trang) chị ta làm quen nói chuyện với nhau. Tàu chạy đến ga Thọ lộc, hai người đều xuống. Chị giáo có người dấy tờ lên ga đón, gánh bộ hàng hóa. Người con gái kia thật tình gửi cái gói cho người dấy tờ gánh luôn tiện. Về đến nhà đường, gặp thầy Th. đem xe lên rước. Hai vợ chồng nói to nhỏ thế nào, thầy ta chạy lại giật cái gói kia rồi đem đi thủng. Người con gái cũng vô tình không biết. Đến quán chợ, người con gái thấy trên gánh không có cái gói của mình thì sắc mặt tái xanh, hỏi thì cô giáo Th. trả lời không biết. Tông thế người con gái kia mới nắm lấy người dấy tờ mà nắm lên ra, đòi trả gói lại, không thì chị ta phải liều mình với dòng nước. Các chánh phó tòng ng e tin chạy đến xét xử. Rút cục người dấy tờ phải thú thực là cái gói ấy chính giáo Th. lấy. Giáo Th. không thể chối được phải mở tủ lấy gói kia ra trả lại cho người con gái ấy.

Từ cách một thầy giáo !! X. X.

QUẢNG NAM

Một tấn tương ở thôn quê

Người ăn cướp đi, kẻ muốn ăn cướp lại

Ở làng Chiên đàn, xóm Đông yên,

Kinh cùng Quý ông Quý bà

Hãng SÉTÉGA « Société d'Entreprises de Transports et de Garages d'Annam » là một hãng của người Annam sáng lập, đã có xe đóng theo kiểu xe gương (Autocars de forme conduite intérieure) chạy Tourane - Nhatrang đóng hai ngày rất tiện lợi. Phần nhiều Quý ông Quý bà đã từng trải qua và cũng đã công nhận như vậy. Chúng tôi có lời kính cáo công Quý ông Quý bà đừng rời rạc chúng tôi mới vừa đưa được xe thơ « Service postal » đường đi Quinhon, Pleiku và Kontum/Vay xin kính thưa Quý ông và Quý bà mỗi khi cần đi về miền ấy có thể mua vé tại các hãng của chúng tôi như là SÉTÉGA Tourane, Quinhon và Nhatrang và các nơi Đai-c ùa chúng tôi tại Ninh-hóa, Vạn-giá, Tuy-bộ, Tuy-an, Sông-cần, Phú-my, Đông sơn, Tam-quan, Quảng-ngãi, Tam kỳ và Fello.

Đến ngày mùng một tháng ba tây năm 1931 xe của chúng tôi đi khi sự chạy service postal Quinhon - Kontum chạy theo giờ ngày như sau này :

Départ de Quinhon : Lundi, Mercredi & Vendredi à 8h30 du matin
Départ de Kontum : Mardi, Jeudi & Samedi à 6.30 du matin

ARRIVÉE DÉPART

	ARRIVÉE	DÉPART	ARRIVÉE	DÉPART	
Quinhon	6h30		Kontum	6h30	
(Km16) Cầu Bạt	7h00	7,05	Pleiku	8.45	8,50
Phu Phong	8,15	8,20	An Khê	10,55	11,00
An Khê	10,55	11,00	Phu Phong	16,25	16,30
Pleiku	16,55	16,00 (Km16)	Cầu Bạt	17,00	17,05
Kontum	18,30		Quinhon	18,30	

Mỹ lời trên trong thưa Quý ông Quý bà chi tiết cả.

La Direction

(phủ Tam kỳ) chú hương kiêm Nguyễn Chương và đoàn trưởng Trần Xong, nhủ nhíp khổ thể mà sinh sự sách nhiều luôn. Một hôm trong năm nhà quá ở gần đường trục có chứa ba người phu gánh mướn. Hai chú hương kiêm và đoàn trưởng ta đến quán uống rượu vừa gặp bồi giầy thì chỉ một người có, bên bắt hai người không giầy xuống xích hậu đánh trảm Tia rồi nói một lời một lên. Dân nghe tiếng mớ, chạy đến bị hai c' ở đánh với bắt. Sau hai chú niết sách hai người phu gánh kia lấy được 1\$50 rồi trở lại quán rượu chè.

Sau ít bữa, chú phó tuần kiêm tên là Nguyễn Tuyên nghe nói chuyện lên sanh tinh, công tên đoàn xích chày Bàu Bàu giá làm thầy cạo và mấy chú dân giả làm lính lệ, đến xóm Đông yên, đòi gồng hai chú hương kiêm và đoàn trưởng họ, nói rằng : sao bắt mấy người đi diện mà lại thả ra..... mục đích cũng để sách tiền. Rồi đầu trong lúc ấy có người nhìn biết tên đoàn xích chày Bàu Bàu. Mưu hại lộ, bọn kia liệu thế không xong, cúi lạy lạy. Dân trong xóm đi trình với lý trưởng; lý trưởng báo quan phủ. Hiện nay còn đương xử xét tại phủ, chưa rõ ra sao.

An cướp đi, ăn cướp lại, ở thôn quê, đương lúc lộn xộn, đã diễn ra biết bao nhiêu tấn tước như thế.

B. S.

BÌNH ĐỊNH

Người mà đến thế!

Người ta nói thầy khản hồ ở nhà thương An-khê tên là N. Th. không lo phận sự, cả ngày chỉ c' học, rượu chè. Người bệnh đến xin thuốc, thầy chỉ phó mặc tên cu ly, muốn cho thi cho, muốn đuổi thì đuổi.

Ai vô p' ước đến nhà thương, thì bắt cứ giá trẻ, thầy đều bắt làm việc riêng cho thầy: cuốc đất, nhổ cỏ, trồng cây, và quét nhà, gánh nước, rửa bát, nấu cơm.

Không những thế, mới rồi, một cô thiếu nữ vào xin thuốc thầy vừa mở cửa trông thấy, lại đặt chạy lại dứt lấy cái khăn trùm đầu của cô ta. Cô theo vào nhà d'oi, thầy bảo tên cu ly khóa cửa lại. Có kia không cự và kêu khóc om sòm, bắt đ'ac đi thầy phải mở cửa cho cô ra.

Ngán thay! Nếu thầy đã quên mất cái bổn phận của thầy thì là ra thầy cũng phải nhớ rằng thầy là « người » chứ!

Bất bình

NINH-HÒA

Câu chuyện đ'ám bốn

Một việc oan t'ra

Tại làng Vạn Thuận, t'ng l'ch hạ, huyện Tân định có ông Nguyễn-Cơ, năm nay đã 68 tuổi, nhà có của. Ngày mùng 8 tháng 10 năm ngoái, vì muốn xoay tiền, tên xã Bành người đồng làng với ông, lập mưu với vợ tên Phùng Khóa là d'ây tờ của y, bắt ép ông vào tội đ'ám bốn, rồi bắt ông chịu 300\$00 mới tha cho, không thì giết. Giữa đ'ám ruộng mênh mông, nhìn trước ng'ó sau, không biết cậy ai làm chứng mà cũng không biết cầu cứu cùng ai, ông ta

phải làm giấy nợ 300\$00. Bớt sa ga ch'ết, ông về chạy được 50\$00 và thế khổ ruộng cả thầy được 200\$00, còn 'hiếu 100\$00 thì làm giấy vay. Không d'ưng mà phải mang tiếng lại thêm mất tiền, số ruột nóng lòng, bà vợ ông ta đến tên Phùng Khóa là làng. Chuyện v'ở ra, phải đem đến cửa quan. Quan huyện Tân định cho đòi chứng cớ và bắt Phùng Khóa và ông Nguyễn-Cơ giam ở tra xét. Trước mặt quan tên Phùng Khóa khai rằng : vì thân phận d'ưa ở nên nó phải nghe lời chủ nó mà bảo vợ nó gây nên chuyện như thế. Bất d'oi, tên Phùng Khóa bị đ'am, quan cho v'ê. Xã Bành cho trước thang được 4, 5 ngày thì nó chết. T'ra đó nhìn nay không nghe quan xét xử thế nào cả. Ông Nguyễn-Cơ vẫn còn bị giam; vợ con ông có đem đơn kêu nại thì lần nào cũng như lần này bị đuổi ra; còn tên xã Bành thì vẫn được ung dung thông thả. Câu chuyện đ'ám bốn, một việc oan t'ra, d'ám d'oi là thế, mong quan trên xét cho.

N. L. K.

Tòa K'âm-duyệt bỏ

NÔI THỀ - THAO

KIỀU THỨC CÓ KÝ-AN VAN-QUỐC

Bộ-tinh vàng : Nancy 1928 - Bộ-tinh vàng : Paris 1928

Danh-dự chứng thư với Bao-tướng bộ-tinh : Marseille 1929

Bộ-tinh vàng : Bruxelles 1930

NÔI THỀ-THAO vừa làm vui, vừa luyện tập trẻ con cho

manh khỏe. Con nít nhỏ, chân tay man cứng

cái thời sớm biết đi biết chạy; con nít lớn

gần cốt man nở nang thời sớm thành người

sức lực, dễ ganh đua với đời.

NÔI THỀ-THAO tránh cho trẻ con những cái nạn bỏ t'ra, xe

đ'ang, ngựa đ'ap, ph'ong lửa, d'úi tay, tr'ang

đ'ọc v. v. . .

NÔI THỀ-THAO đỡ một người và giải lại đỡ bớt sự mệt nh'ọc,

lo lắng cho người mẹ.

NÔI THỀ-THAO còn dùng mà chữa những bệnh id' cốt, t'ra

bại, sa ruột nữa.

AI có con từ ba tháng đến mười tuổi, m' cho con ngồi

NÔI THỀ-THAO mới thật là thương con vậy.

Muốn mua, cứ gửi thơ cho VIỆN-Đ'Ệ Đ'ÔNG-H'ỚT, thơ

nhượng đ'ặc quyền ở Đông Dương và NÔI THỀ THAO.

Rượu

BÁCH-B'Ồ V'Ệ-SINH

mới thật là thứ rượu b'ồ

Công dụng : Điều-nhiếp vinh-v'ệ, tr'ang thận thủy,

đ'iều dưỡng lý vi v. v.

Đàn bà có thai uống dễ dưỡng huyết

an thai, hoặc khi mới đẻ, uống cũng

tốt.

Ông già, bà già mặc xanh, da vàng, ăn

kém, ngủ ít, dùng đều tốt cả.

AI muốn trong mình được tr'ang kiện,

nên dùng thường thơ rượu này.

Cứ trước bữa cơm, uống một chén

nhỏ.

một chai giá 1\$50

THAM-THIÊN-Đ'ƯỜNG

THỀ GIỚI-S'Ứ Định giá a 8 m'c
D'AI-C'AI (g'oi tên trước) : 1\$00
Ở xa xin gửi tiền cước
Đ'ao-d'uy-t'nh, H'ư

DRAGÉES

Vermifuge

RUDY

Trị b'ình

S'ÁN L'AI

Thuốc viên Dragées Rudy trị b'ình

s'án l'ai rất th'ần hi'ệu, và làm cho

người ta trở nên tr'ang ni'eo. Người

l'ớn con nít đều đ'ang đ'ược.

Thuốc viên Dragées Rudy có bán

tại các hãng thuốc ở Saigon và các

h'ang thuốc ở các t'nh.

PHARMACIE NORMALE

(R. SAIGON, N. 111)

119-123 rue Catinat - SAIGON

(là hãng thuốc đ'ang tin c'ậy,

tạo lập đã hơn năm chục năm

rồi).

NHO HỌC

TU-DO-DIEM-DAM

đối với

DÂN-TỘC VIỆT-NAM

Vấn đề to tát thay! Biết bao nhiêu nhà tư tưởng, ưa thời mẫn thế, đã đem ra biện luận, nào chép thành pho sách, nào dâng lên báo chương.

Tôi thì hèn mọn, giám dân «mưa riu trước mặt thợ», nhưng chất lòng hăm mộ, mỗi khi đọc được bài gì có quan thiết đến vấn đề này thì sinh mới cảm xúc.

Đều may đâu cũng là đời. Mới rồi người bạn đưa cho xem một số tạp chí họ, lâu nay vẫn là một cái cơ quan cho các bậc hiền sĩ.

Trên ngót tương, tác giả chỉ bàn về một vấn đề «Giáo dục và tôn giáo ở xứ Việt-nam». Bình tâm mà suy xét, thì tuy có nhiều chỗ chưa được tinh tường, chính tác giả cũng nhận như vậy, nhưng coi ra vẫn làm đoạn thiết thực, lời lẽ phân minh, tỏ ra tác giả đã dụng tâm nghiên cứu phong tục ở xứ này.

Song một người đã sống trên giải đất Việt-nam hơn mấy mươi năm trời mà thiếu góp được ngân ký y kiến tường cũng một sự thường. Tôi không đem bình phẩm ra đây từng chương từng tiết làm gì, vì chẳng qua chỉ là chuyện lẽ nghi phong tục, độc giả ai này cũng đã từng nghe từng biết cả rồi. Duy chỉ sau kết luận có một đoạn rất lạ lùng: tôi xin trích dịch y nguyên văn để độc giả nhà giám:

«Ai ai cũng biết ngày xưa, tại xứ này, ở các thôn-lý cùng các nơi phủ huyện tinh huyên ra thế nào: «chính là những chốn phong tục «đời bại vô cùng; ở đó thấy nhan «nhân những sự ăn bổi ló, lạm dụng «quyền pháp, trộm cướp đang tăng, «nói láo và nói vu, bứt xách, có bạc, «dâm ô. Ngoài ra thì ở đâu đâu «phong tục thấy đều thuần khiết cả. «Thế mà những quan địa phương, «những kẻ lý thuộc, nhà lại, những «những kẻ hành dịch, những tay thầy ở các «vàng do, toàn là người thông thạo «nho học cả đó. Kể thì đã từng luyến «tập thì cử, kể thì đương lo đến «sách, kinh sử thuộc lâu lâu, phỏng «làm bài phú hải luận gì thì dẫn «văn chương không lối lạc đi nữa, «cũng thông suốt cả đó».

Tác giả căn cứ vào sự sách gì hay là cái theo cách kinh nghiệm riêng của mình mà quyết đoán, hăm nhè như vậy. Người, bất luận thuộc về giới nào, cho đến kẻ tu hành tự cho mình là để thoát ly ra ngoài vòng thế tục cũng tất nhiên có kẻ dở người hay. Nhưng đó lại là một vấn đề khác. Xin nhường những bậc cao xa phân đoán.

Nhưng theo ngu ý tôi thì tôi không sao phục cái thuật của tác giả cho rằng chữ nho đối với dân tộc Việt-nam không có quan hệ, không phải là một cái năng lực duy trì được luân thường đạo lý. Thật là một cái ngộ diễm rất to.

Chữ Hán truyền sang nước ta đã gần mấy ngàn năm, trên thì chế độ của nước nhà, dưới thì chế ước của dân gian, bây giờ phần nhiều bày còn dùng bằng chữ Hán. Tuy tên học lan khắp, để có thể chữ Quốc ngữ để học phổ thông, nhưng những sách phiên dịch hay là trước thuật bằng quốc văn vẫn còn thiếu số: Vì lại còn cần phải mượn chữ Hán để làm tài liệu giúp thêm cho nền quốc văn được rộng và tinh (trong quốc văn nhiều tiếng dùng chữ Hán). Vậy nên không chữ Hán thời khó mà tra xét được việc cũ, khó mà rộng thêm được tiếng nói của nước nhà. Nhưng do một vài chữ Hán về phần lịch sử mà thôi; dân tộc Việt-nam về đường tinh thần lại còn chịu một cái ảnh hưởng rất sâu xa của đạo Nho. Lương sĩ cũng công nhận như thế.

Đã là quan hệ với đường tinh thần ta thì chữ Hán đối với dân tộc ta ví như kim búa kia nét chữ đã in sâu, không thể nào cho sạch mà không có hại được. Luận lý đạo như đã in sâu vào trong óc ta, để thành riêng một cái tinh thần cố hữu mấy ngàn năm từ xưa nay, biết bao nhiêu là cha lành con thảo, vua thành tôi hiền, cho đến vợ chồng, anh em, bạn bạn, ân ở cùng nhau, việc tốt danh thơm, vẫn còn ghi chép. Nào có phải ta nên ôm chặt bó bó lấy một thứ văn tự riêng gì đâu; nhưng thiết tưởng khi nào chữ quốc ngữ để tiến đến ưu điểm, lối nhứt đùng thông hành như là chức thư kế hoạch phổ độ, đơn từ làm bằng quốc ngữ, những câu danh ngôn và sách vở của thành hiền dịch thành ra quốc văn, cái tinh thần đã thu nhập được rồi thì chữ Hán mới có thể bỏ hẳn được. Còn đương buổi tân cựu giao thừa, như ngay bây giờ mà bỏ hẳn chữ Hán đi thì nào khác chỉ văn chưa thêm được, thuyền đã bán đi, nên mới chụm xây đắp, nhà cũ để phá sạch, lấy đâu mà làm chỗ nương t. An. Tuy xem ngay mấy năm gần đây làm học chưa được tiến hành cụ thể học để cam thối bỏ, trong xã hội ta để thấy diễn ra nhiều lần thắm kịch. Câu chuyện hằng ngày, đăng đầy báo chương tạp chí. Luận thường lẫn lộn, phong tục suy đồi; con cha, vợ chồng, làm về trái xua, thấy trò phân biệt nhau, bạn bè phẫn gai nhau. Vô kịch hư nên sụp nắm kỹ, há chẳng nguy cho quốc dân ta làm sao?

Đừng nói đâu xa, chính tay tác giả đã phàm bình đạo Nho cùng quan trường một cách quá khác nhau trên kia mà cũng nhận rằng «về đường luận lý bọn thiếu niên bây giờ ở các thành thị không bằng các bậc tiền nhân». Thế thì nguyên do tại đâu? Độc giả thử nghĩ xem. Thanh-Tâm

TU-TƯƠNG MỘT NHÀ VĂN SI TRUNG-HOA

(Tiếp trang trước)

người vụ tẩn. Gần đây trong nước có chia đôi khác, không khí phục cổ, tràn khắp mọi nơi mà phải vụ tẩn kia, bị cái ảnh hưởng ấy xô đẩy, Đái lại đòi ngay tư tưởng, bao nhiêu đại văn đại luận về «nhan sinh quan» đại không thấy xuất hiện nữa, mà chỉ thấy những bài «khuyến trung k'uyển hiếu» chủ trương cái tiết hạnh, dùng hiếu mà trị thiên hạ (以孝治天下) vì thế mà người ta gia cho một cái huy hiệu: Đái hiếu từ 戴孝子.

Đái lại là một tay viết chữ tốt. Gần đây thế lực quốc dân đang càng thịnh, bao nhiêu người trong đảng đều sùng bái học thuật Tôn trung Sơn, Đái cũng ngày đêm lo đọc thuộc lòng các sách Tôn trung Sơn và suy tôn chữ viết của Trung Sơn là tốt; mỗi khi có viết gì cho ai, thường thường viết những bài di, mặc của Tôn trung Sơn để tỏ lòng tin ngưỡng.

Mới rồi Đái sang Hương Cảng điếu giảng, đối với văn học cổ điển Trung quốc phát huy rất nhiều mà không một câu nào nói đến Văn bạch thoại.

Lấy một người yếu nhân đáng quốc mà tư tưởng thay đổi như chong chóng, rõ là một nhà văn sĩ xưa thời; đầu là trong phái bảo thủ nhiều người hoan nghênh, song nhân phẩm tư cách của Đái, so với mấy bậc học giả kể trước có kém nhiều vậy. Cái huy hiệu «Đái hiếu từ» biết đâu không phải là trò cười!

Khách quan

NHẬT BẢN

Thống-kinh, 22 Février. — Chính phủ mới trình nghị viện một bản dự thảo về đạo luật lao động cho thợ thuyền được quyền lập công đoàn. Hiện nay, tuy vẫn đã có nhiều công đoàn, nhưng những công đoàn đó chính phủ chưa nhận. Trong bản dự thảo này có nhiều điều làm cho các nhà tư bản phải lo ngại; muốn cho họ được yên lòng chính phủ lại đề nghị một bản nói về sự kiểm sát các công đoàn.

Đài tinh ở Bombay

Bombay, 22 Février. — Một toán lính cảnh sát vây bắt 40 người định kéo nhau đến Maidam. Cuộc biểu tình này do ban chiến tranh của Quốc-hội địa hạt ở đây tổ chức. Viên hội trưởng đã bị bắt.

Paris, 22 Février. — Liên cảnh sát được một cuộc biểu tình công nhân ở làng Utmanzal. Báo lính và báo biểu tình tung đột nhau rất dữ; báo lính có hai người chết, 6 người bị thương, bên lính một người bị thương.

Bombay, 22 Février. — Có đến mấy nghìn người, cả đàn ông đàn bà, đến vây dinh xã trưởng Bombay và ngăn không cho hội đồng quản hạt chào mừng viên kinh-lực mới và tiễn biệt viên kinh-lực cũ.

VIỆC THÈ - GIỚI

Thống-kinh, 22 Février. — Chính phủ mới trình nghị viện một bản dự thảo về đạo luật lao động cho thợ thuyền được quyền lập công đoàn. Hiện nay, tuy vẫn đã có nhiều công đoàn, nhưng những công đoàn đó chính phủ chưa nhận. Trong bản dự thảo này có nhiều điều làm cho các nhà tư bản phải lo ngại; muốn cho họ được yên lòng chính phủ lại đề nghị một bản nói về sự kiểm sát các công đoàn.

Đài tinh ở Bombay

Bombay, 22 Février. — Một toán lính cảnh sát vây bắt 40 người định kéo nhau đến Maidam. Cuộc biểu tình này do ban chiến tranh của Quốc-hội địa hạt ở đây tổ chức. Viên hội trưởng đã bị bắt.

Paris, 22 Février. — Liên cảnh sát được một cuộc biểu tình công nhân ở làng Utmanzal. Báo lính và báo biểu tình tung đột nhau rất dữ; báo lính có hai người chết, 6 người bị thương, bên lính một người bị thương.

Bombay, 22 Février. — Có đến mấy nghìn người, cả đàn ông đàn bà, đến vây dinh xã trưởng Bombay và ngăn không cho hội đồng quản hạt chào mừng viên kinh-lực mới và tiễn biệt viên kinh-lực cũ.

VIỆC THÈ - GIỚI

Thống-kinh, 22 Février. — Chính phủ mới trình nghị viện một bản dự thảo về đạo luật lao động cho thợ thuyền được quyền lập công đoàn. Hiện nay, tuy vẫn đã có nhiều công đoàn, nhưng những công đoàn đó chính phủ chưa nhận. Trong bản dự thảo này có nhiều điều làm cho các nhà tư bản phải lo ngại; muốn cho họ được yên lòng chính phủ lại đề nghị một bản nói về sự kiểm sát các công đoàn.

Đài tinh ở Bombay

Bombay, 22 Février. — Một toán lính cảnh sát vây bắt 40 người định kéo nhau đến Maidam. Cuộc biểu tình này do ban chiến tranh của Quốc-hội địa hạt ở đây tổ chức. Viên hội trưởng đã bị bắt.

Paris, 22 Février. — Liên cảnh sát được một cuộc biểu tình công nhân ở làng Utmanzal. Báo lính và báo biểu tình tung đột nhau rất dữ; báo lính có hai người chết, 6 người bị thương, bên lính một người bị thương.

Bombay, 22 Février. — Có đến mấy nghìn người, cả đàn ông đàn bà, đến vây dinh xã trưởng Bombay và ngăn không cho hội đồng quản hạt chào mừng viên kinh-lực mới và tiễn biệt viên kinh-lực cũ.

VIỆC THÈ - GIỚI

Thống-kinh, 22 Février. — Chính phủ mới trình nghị viện một bản dự thảo về đạo luật lao động cho thợ thuyền được quyền lập công đoàn. Hiện nay, tuy vẫn đã có nhiều công đoàn, nhưng những công đoàn đó chính phủ chưa nhận. Trong bản dự thảo này có nhiều điều làm cho các nhà tư bản phải lo ngại; muốn cho họ được yên lòng chính phủ lại đề nghị một bản nói về sự kiểm sát các công đoàn.

Đài tinh ở Bombay

Bombay, 22 Février. — Một toán lính cảnh sát vây bắt 40 người định kéo nhau đến Maidam. Cuộc biểu tình này do ban chiến tranh của Quốc-hội địa hạt ở đây tổ chức. Viên hội trưởng đã bị bắt.

Paris, 22 Février. — Liên cảnh sát được một cuộc biểu tình công nhân ở làng Utmanzal. Báo lính và báo biểu tình tung đột nhau rất dữ; báo lính có hai người chết, 6 người bị thương, bên lính một người bị thương.

Bombay, 22 Février. — Có đến mấy nghìn người, cả đàn ông đàn bà, đến vây dinh xã trưởng Bombay và ngăn không cho hội đồng quản hạt chào mừng viên kinh-lực mới và tiễn biệt viên kinh-lực cũ.

NHIỀU NGƯỜI BỊ PHÒNG - TỊCH

Hình Phòng-Tịch của ông, đầu là sức kém thường hay bị, nhất là từ 25 đến 50 tuổi hay bị lắm, vì cơn sa, ruy sa, với ham tình-đục hoặc ăn uống đi ngủ hay làm ngay nên thụ bệnh; gọi là Phòng-tịch. Khi thụ bệnh, thấy đầy hơi, tức cổ, tức ngực, cơn không muốn ăn, ăn thì hay ợ thường đau bụng, đau lưng, chân tay mỏi, một bị lâu năm sẽ mất vàng, da bụng đầy. Mới bị uống 1, 2 liều, lần 4, 5 liều, uống không công phát, chứng bệnh ít thấy dễ chữa hoặc khỏi ngay.

Mỗi liều chia hai bữa uống, giá: Op 40 VÔ-DINH-TÁN, 178 bis, Route Leclercq HAIPHONG.

AN-TỬ Kim-liên năm 1926 ĐAI-LÝ TRUNG-KY: HUY: Hiệu VINH-TƯỜNG, phố Gia-Lang. TOURANE: THÁI-VIÊN phố Musée và NGUYỄN-THỊ-HUỆ phố Bo-hu-Vj. QUANG-NGAI: NGUYỄN-NGỌC-ANH, Thợ may, phố Đức và CHẾ-HOANG-A Sáng và. NHATRANG: NGUYỄN-LƯƠNG-TRU-QUÂN Librairie. TAMQUAN: Hiệu ông ĐỢT-CHÁM. VINH: Hiệu SĨNH-BUY phố Gare. DALAT: BINH-VÂN-CHAU, Librairie. FAIPOO: ROANG-BẮC-VINE 188 phố Post Japonais. ĐONG-HOI: Lê Quỳnh Commerçant. khắp ba kỳ có Đai-ly bán cả.

CÔNG CUỘC HƠN 100 NĂM!

Các ngài có cần đến thuốc xin mời lại hiệu VINH-HƯNG-TƯ-ÔNG

Vinh, Hatinh, Donghoi, Huế, Tourane, Faifoo sẽ được như ý: Thuốc sống mua tại Hongkong bán được giá hạ. Thuốc chế sao theo rất cần thận. Hoàn tán toàn những thứ gia-truyền cả. Có thơ: Cao dân trị nhiều chứng rất hay, DẦU VIỆT-NAM TRỊ BẢ CHỨNG. Mua đâu cũng là tiền, mua giáp cho chúng tôi lợi lộc phần hơn.

Thè nào là mỹ-thuật? Các ngài muốn xem nghệ ảnh mỹ-thuật đã có tiếng nhất ở trong cõi Đông-pháp này thì xin mời đến hiệu HUONG-KY Photo 48 Hàng Trống Hanoi. Bản-hiệu chủ-nhân sẽ nghề nghiệp một cách trân-trọng.

CÔNG CUỘC HƠN 100 NĂM!

Các ngài có cần đến thuốc xin mời lại hiệu VINH-HƯNG-TƯ-ÔNG

Vinh, Hatinh, Donghoi, Huế, Tourane, Faifoo sẽ được như ý: Thuốc sống mua tại Hongkong bán được giá hạ. Thuốc chế sao theo rất cần thận. Hoàn tán toàn những thứ gia-truyền cả. Có thơ: Cao dân trị nhiều chứng rất hay, DẦU VIỆT-NAM TRỊ BẢ CHỨNG. Mua đâu cũng là tiền, mua giáp cho chúng tôi lợi lộc phần hơn.

Thè nào là mỹ-thuật? Các ngài muốn xem nghệ ảnh mỹ-thuật đã có tiếng nhất ở trong cõi Đông-pháp này thì xin mời đến hiệu HUONG-KY Photo 48 Hàng Trống Hanoi. Bản-hiệu chủ-nhân sẽ nghề nghiệp một cách trân-trọng.

CÔNG CUỘC HƠN 100 NĂM!

Các ngài có cần đến thuốc xin mời lại hiệu VINH-HƯNG-TƯ-ÔNG

Vinh, Hatinh, Donghoi, Huế, Tourane, Faifoo sẽ được như ý: Thuốc sống mua tại Hongkong bán được giá hạ. Thuốc chế sao theo rất cần thận. Hoàn tán toàn những thứ gia-truyền cả. Có thơ: Cao dân trị nhiều chứng rất hay, DẦU VIỆT-NAM TRỊ BẢ CHỨNG. Mua đâu cũng là tiền, mua giáp cho chúng tôi lợi lộc phần hơn.

Thè nào là mỹ-thuật? Các ngài muốn xem nghệ ảnh mỹ-thuật đã có tiếng nhất ở trong cõi Đông-pháp này thì xin mời đến hiệu HUONG-KY Photo 48 Hàng Trống Hanoi. Bản-hiệu chủ-nhân sẽ nghề nghiệp một cách trân-trọng.

CÔNG CUỘC HƠN 100 NĂM!

Các ngài có cần đến thuốc xin mời lại hiệu VINH-HƯNG-TƯ-ÔNG

Vinh, Hatinh, Donghoi, Huế, Tourane, Faifoo sẽ được như ý: Thuốc sống mua tại Hongkong bán được giá hạ. Thuốc chế sao theo rất cần thận. Hoàn tán toàn những thứ gia-truyền cả. Có thơ: Cao dân trị nhiều chứng rất hay, DẦU VIỆT-NAM TRỊ BẢ CHỨNG. Mua đâu cũng là tiền, mua giáp cho chúng tôi lợi lộc phần hơn.

Thè nào là mỹ-thuật? Các ngài muốn xem nghệ ảnh mỹ-thuật đã có tiếng nhất ở trong cõi Đông-pháp này thì xin mời đến hiệu HUONG-KY Photo 48 Hàng Trống Hanoi. Bản-hiệu chủ-nhân sẽ nghề nghiệp một cách trân-trọng.

VĂN-HÓA-LANG

Nguyên-oán của Jack London Giang-hạ dịch-thuật

Синово тридцати и Мгново ан брди (Tiếp theo)

Một hôm lão Mạt đang đọc sách cái giọng hơi cao, con Bạch-nha nghe được, trời giáng, rồi xông tới ở phía cửa, má lóng nghe. Tác thì trong giây lát nghe có tiếng người đi, rồi cái cửa mở rộng, thấy ông Vê-cốt bước vào. Hai người bắt tay mừng rỡ. Đoạn ông Vê-cốt ghé chung quanh rồi hỏi:

«Vâng chờ nào con chó sói kia đâu?» «Vả nói vừa đưa mắt về phía bếp lửa thì thấy con Bạch-nha vẫn cứ nằm chơ không thấy chủ mình

về thì nhảy lại như thói thường của các con chó khác. Nhưng nó tuy nằm mà cái đuôi nó cứ ngoe không nghỉ.

Ông Vê-cốt bèn kêu một tiếng thì nó chạy lại liền. Bây giờ muốn biết trong tâm hồn nó khoái lạc dường nào chỉ trông cặp mắt như sao nhảy của nó thì đủ rõ. Ông bèn-vết Vê-cốt bèn ngồi chễm chệm trước mặt nó, lấy tay sờ rạm nó. Con Bạch-nha bèn kêu lên một tiếng rất ao nào rồi đàn dùa vào dưới cánh tay của chủ nó để ăn nấp cái mũi hân hoan vô ngần.

Ông chủ ghé mún kia đã về rồi, thì con Bạch-nha mạnh lại rất chóng. Trong hai đêm và một ngày nó không chịu ra ngoài trại. Đến khi nó đi ra thì các con chó kia cũng tưởng đàn như mấy bữa trước bèn theo nó mà hiếp, không ngờ bữa nay nó lại cứ lại làm cho chúng khiếp sợ bộ chạy tán, phải chịu đi cho Bạch-nha cai trị như trước.

Cách đó li lâu, một bữa tối khi hai thầy trò ông Vê-cốt đương ngồi đối diện đánh bài, để chờ lúc đi ngủ, thì nghe có tiếng la rất hung dữ của con Bạch-nha.

Lão Mạt đoán rằng chắc đây con Bạch-nha đương đuổi theo ai đấy. Cả hai thầy trò bèn xách đèn đi ra ngoài, thì thấy có một người nằm trên tuyết, hai tay thì xếp lại đậy cả mặt và cổ, vì con Bạch-nha la cắn rất dữ, nếu không khéo thì phải bị nó cắn nhảm chỗ gần họng. Cái da của người kia thì thì chỉ vạt xuống đến hai bên tay đều bị rách, còn cái áo lót xanh cũng rách tả tơi; máu ở hai cánh tay chảy ra lai láng.

Ông Vê-cốt bèn nắm chỗ cổ con Bạch-nha mà kéo lại, con Bạch-nha thì cứ vùng vẫy. Trong lúc ấy thì lão Mạt liền đỡ người kia giằng phưng vừa đỡ cái tay xuống thì lão Mạt thấy cái mặt của Bô-lê, lão Mạt liền lại lại tưởng như đã đụng nhảm một cục than đỏ. Bô-

lê chắt mắt nhờ có ánh sáng cây đèn, trông thấy con Bạch-nha, thì lại khiếp sợ lại như cũ.

Lão Mạt ghé xuống đất thì thấy có hai vết, nhìn ra kỹ thì ra một cái dùi với một sợi xích sắt. Lão Mạt chỉ cho ông Vê-cốt hai vết ấy; ông Vê-cốt trông thấy, gục đầu mà làm thỉnh, chỉ lấy tay chỉ chơ Bô-lê bảo đi. Bô-lê bèn đi một nước không nói ra lời gì.

Khi vị thần-tàn bạo đã đi, thì vị thần-giàu mến bèn vuốt ve Bạch-nha mà nói một cách rất ngọt ngào:

Nó muốn bắt trộm mướp đắng không? Nhưng mướp đắng đắng lòng. Thè là nó làm đó chơ chi? Синово тридцати и Мгново ан брди Một lòng theo chủ Tự nhiên con Bạch-nha một hôm biết có một sự rất rõ sẽ đến cho nó. Chủ nó tay không muốn cho nó biết nhưng nó cũng dò biết được, vì nó nghĩ trước của trại mà đọc được tư tưởng của chủ nó.

Một bữa tối trong khi ngồi ăn thì nghe tiếng la van của con Bạch-nha. Tiếng la buồn bã không khác cái tiếng khóc của nó. Lão Mạt bèn nói với ông Vê-cốt:

«Ông hãy nghe đó, như tưởng con Bạch-nha đã hiểu rõ những chuyện chúng ta sắp đi.» «Vâng chờ nhà người nghĩ xem, ta có đem một con mướp sói về xào nóng làm gì?» «Phải, tôi cũng nghĩ như vậy.» «Vả lại, nếu ta đem về thì bao nhiêu chó của người da trắng đến họ nó cắn chết. Ta phải bồi thường cho họ mà đến hết gia tài chơ không chơi. Hoặc số cảnh sát cũng bắt nó mà giết có ngày.» «Phải, nó có tiếng giết chết rất nhiều đồng loại của nó.» «Hắn thật nó có nhiều ý tưởng mà chúng ta không được biết; nhưng đến chuyện làm sao mà nó hiểu được rằng chúng ta sắp đi, thì cái đó ta không thể hiểu được.»

Tôi cũng thế, nào có hiểu chuyện ấy.»

Cái ngày mà con Bạch-nha lo sợ đã đến. Nó thấy chủ nó đặt một cái vò-ly trên bàn rồi bỏ đi vào. Chủ nó lại còn đi đi lại lại sửa soạn rất đợ g. Cái phòng khi im lặng trong trại nay phải nào động. Con Bạch-nha không còn hề nghĩ nữa: chễ đây là chủ nó quyết trốn đi một lần nữa bỏ nó tại một mình.

Tối hôm ấy Bạch-nha không ngủ cả là to, như lúc trước ở với người chủ đầu của nó. Đã xa về không thấy chủ nữa. Ngày nay cũng như ngày trước, nó cứ ngó mướp con sao nhấp nhoad ở chươn trời mà tru.

(Còn nữa)

